

Täysistunto

Tiistai 3.6.2025 klo 14.00—21.29

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain sekä kansalaisaloitelain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 190/2024 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 3/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 3/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Vestman.

Keskustelu

15.57 **Heikki Vestman kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis perustuslakivaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain sekä kansalaisaloitelain 10 §:n muuttamisesta. Mietintöön sisältyy edustaja Yrttiahon vastalause.

Esityksessä ehdotetaan ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain ja puoluelain muutoksia, joilla selkeytetään ja täsmennetään nykyistä sääntelyä ja sitä kautta lisätään vaali- ja puoluerahoituksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Vaalilakiin ehdotetaan tehtäväksi muutos, jolla luovutaan puolueiden pakollisesta jäsenäänestyksestä eduskuntavaaleissa. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisluonteisia täsmennyksiä. Kansalaisaloittelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eurooppalaista kansalaisaloitetta voisi kannattaa 16 vuotta täyttänyt Suomen kansalainen.

Perustuslakivaliokunta pitää mietinnössään ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä selostetulla tavalla muutettuna.

Vaalirahoituslakiin ja puoluelakiin sisältyy useampia niin sanottuja ilmoitusrajoja koskevia säännöksiä. Voimassa olevat ilmoitusrajat ovat säilyneet muuttumattomina vaalirahoituslain säätämisestä asti vuonna 2009. Kun säädetyille ilmoitusrajoille lasketaan vuodesta 2009 vuoden 2024 loppuun arvo Tilastokeskuksen laatiman elinkustannusindeksin pistetaulukon mukaisesti, olisi indeksillä korjattu ilmoitusraja kuntavaaleissa 1 078 euroa 38 senttiä ja muissa vaaleissa 2 022 euroa. Näiden arvojen eroa voimassa oleviin voidaan pitää varsin merkittävänä.

Vaalirahoituslakia koskevan hallituksen esityksen perustelujen mukaan ilmoitusrajojen toimivuutta tulisi jatkuvasti seurata tutkimuksen keinoin myös rahan arvon muutosten vuoksi. Perustuslakivaliokunta on nykyistä vaalirahoituslakia edeltäneestä laista ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta tekemässään mietinnössä pitänyt aiheellisenä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

lain säännöksiä esimerkiksi yksittäisen tuen ilmoittamisesta tarvittaessa aikanaan täsmennetään lain soveltamisesta saatujen kokemusten perusteella. Erityisesti oli valiokunnan mukaan seurattava rahamääräisten raja-arvojen toimivuutta lain tavoitteiden kannalta.

Perustuslakivaliokunta pitää tämän valiokunnan aiemman kannankin valossa perusteltuna tarkistaa ilmoittamisen rajoja elinkustannusten nousua vastaavasti. Ilmoitusrajojen reaalinen arvo pysyy muutosten jälkeen samana suhteessa vuonna 2009 säädettyihin rajoihin. Kyseiset ilmoitusrajat on perustuslakivaliokunnan mielestä selkeyden vuoksi syytä pyöristää siten, että kuntavaaleissa ilmoitusrajaksi tulisi 1 100 euroa ja muissa vaaleissa 2 000 euroa. Tämän mukaisesti perustuslakivaliokunta ehdottaa, että niin vaalirahoituslain kuin puoluelain ilmoitusrajoja muutetaan näitä arvoja vastaavasti.

Vaalirahoituslain 6 §:n 6 momentin mukaan ilmoitusvelvollinen, joka on ollut ehdokkaana samanaikaisesti sekä aluevaaleissa että kuntavaaleissa, tekee yhden ilmoituksen, jossa on tiedot molempien vaalien vaalirahoituksesta. Tällaisessa ilmoituksessa erikseen ilmoitettavan tuen osalta noudatetaan, mitä 2 momentissa säädetään kuntavaaleista. Hallituksen esityksessä säännös siirretään osin muutettuna 6 §:n 3 momentiksi.

Tarkastusvaliokunnan esityksestä antamassaan lausunnossa esiin tuoman näkemyksen mukaan yhtenäiset ilmoitusvelvollisuuden alarajat vähentäisivät sekaannuksien mahdollisuutta ja auttaisivat selkeyttämään tilannetta. Perustuslakivaliokunta pitää erityisesti sekaannusten ja muiden ongelmien välttämiseksi perusteltuna muuttaa 1. lakiehdotuksen 6 §:n 3 momentiksi ehdotettua säännöstä siten, että samanaikaisesti sekä aluevaaleissa että kuntavaaleissa ehdolla oleviin ehdokkaisiin sovelletaan samaa aluevaaleja koskevaa ilmoituksen tekemistä koskevaa ilmoitusrajaa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi mietinnön esittelyn lisäksi haluan kiinnittää huomiota julkisessa keskustelussa esitettyihin väitteisiin. VTV:n julkisesta kommentoinnista on voinut saada harhaanjohtavan kuvan, että perustuslakivaliokunta ehdottaisi lainmuutoksia, joiden johdosta vaalirahoitusta jäisi vaalirahoitusvalvonnalta piiloon. Tämä ei ole totta.

Vaalirahoituksena ilmoitettavaa on jatkossakin vaalirahoituslain 6 §:n mukaan vaalikampanjan aikana kerätty vaalirahoituksen kokonaismäärä eriteltynä ja ryhmiteltynä muun muassa tukeen yksityishenkilöiltä, yrityksiltä, puolueelta, puolueyhdistyksiltä ja muilta tahoilta. VTV:llä on ja pysyy tarkastusoikeus kaikkeen lain mukaan ilmoitettavaan vaalirahoitukseen tuen summista riippumatta. Tarkastusoikeuttaan VTV on myös aktiivisesti käyttänyt vaatimalla ehdokkailta tukiryhmän tai kampanjatilin tiliotteet. VTV saa käytännössä näin tarkastaa, kuten tähänkin asti, halutessaan joka sentin ehdokkaan vaalirahoituksesta. Ehdotetut indeksitarkistukset eivät näin ollen rajaa VTV:n vaalirahoitusvalvonnan piiristä rahoituksen määrää pois. Ehdotetut indeksitarkistukset koskevat vain julkisesti vaalirahoitusilmoituksessa erikseen ilmoitettavaa tukea ja sen lahjoittajan nimeä, eivät siis VTV:n valvonnan alaisen rahoituksen määrää. Onko näin olennainen seikka jäänyt vahingossa viranomaiselta julkisuudessa kertomatta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho.

16.04 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Perustuslain 2 §:n mukaan valtiolta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Tämän kansanvaltaisuusperiaatteen toteutuminen tulee lainsäädännöllä varmistaa. Peruskysymys kuuluu, kuka valtaa tässä maassa käyttää. Onko valta kansalla, sen valitsemilla edustajilla,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

vai missä se on? Nyt käsillä olevassa esityksessä on kaksi merkittävää ongelmaa kansanvallan toteutumisen kannalta.

Ensinnäkin paljon ja oikeutetusti keskustelua on herättänyt vaalirahoituksen avoimuus. Se on parlamentaarisen demokratian ydinasioita. Kansalaisten on pystyttävä arvioimaan, millaisia ovat päättäjien sidonnaisuudet, millaiset tahot valittujen edustajien tukena vaikuttavat. Kysymys on myös siitä, ketkä valtaa tosiasiallisesti käyttävät.

Vaalirahoituslain ja puoluelain vaalitukia koskevat säännökset, kuten ilmoitusrajat, ovat tässä suhteessa erittäin olennaisia. Kuntavaaleissa ilmoitusraja on nykyisin mukaan 800 euroa ja muissa vaaleissa 1 500 euroa lahjoittajaa kohden. Laaja julkinen keskustelu, vaalirahoitusvalvojan säännönmukaiset kannanotot, lukuisat lakialoitteet täällä eduskunnassa ja muun muassa käsillä olevan lakiesityksen valmistelu, kaikki nämä ovat jo pitkään tähänneet vaalirahoituksen avoimuuden lisäämiseen. Voidaan sanoa, että vaikka nämä ilmoitusrajat ovat pysyneet nimellisesti nykyisellään vuodesta 2009, on vaalirahoituksen avoimuus käytännössä lisääntynyt, tosin vain inflaation verran. Tuokaan muutos avoimuuden suuntaan ei kuitenkaan ole aivan pieni 16 vuoden ajalla.

Nyt perustuslakivaliokunnan enemmistö on mietinnössään poikennut tästä yleisesti, ainakin puheissa, hyväksytystä avoimuuden linjasta. Valiokunta esittää parlamentaarisen vaalityöryhmän raportista ja oikeusministeriön lainvalmistelusta ja ministeriön vastineessa ilmaisemasta nimenomaisesta kannasta sekä tietenkin hallituksen esityksestä poiketen merkittäviä korotuksia ilmoitusrajoihin vedoten elinkustannusten nousuun. Kuntavaaleissa raja nostettaisiin 1 100 euroon ja muissa vaaleissa 2 000 euroon. Perustuslakivaliokunnan enemmistö siis esittää vaalirahoituksen avoimuuden merkittävää heikentämistä.

En voi tällaista esitystä hyväksyä. Vaalirahoituksen avoimuutta tulisi parantaa nykyisestä, ei heikentää. Esitänkin, että tällaisia muutoksia ei tehdä vaan lakiehdotukset hyväksytään näiltä osin hallituksen esityksen mukaisessa muodossa. Olen jättänyt vasemmistoliiton edustajana vastalauseen valiokunnan mietintöön. — Puhemies, jatkan vielä. [Puhemies: Aha, selvä!]

Nimittäin toinen ja edellistakin ehkä merkittävämpi, vaikkakin vähemmän huomiota saanut, hallituksen esittämä heikennys on tässä kolmanteen lakiehdotukseen sisältyvä vaalilain 112 §:n muutos. Vaalilaista poistettaisiin eduskuntavaalien ehdokasasettelussa nykyisin pakollinen puolueiden jäsenäänestys. Tämä muutos heikentäisi perustuslaissa taatua kansanvaltaa. Puolueiden jäsenäänestystä koskeva sääntely on ollut voimassa 50 vuotta. Pakollinen jäsenäänestys säädettiin aikanaan, jotta puolue toiminnan aivan keskeisen tarkoituksen eli eduskuntavaalien ehdokasasettelun kansanvaltainen toteutuminen turvataisiin. Säännös onkin tehokkaasti varmistanut päätösvallan hajautuksen puolueiden jäsenille. Jos tämä pakollisuus nyt poistetaan, on todennäköistä, että valta eduskuntavaalien ehdokasasettelussa keskittyy huomattavasti nykyistä voimakkaammin puolueiden piiri- ja keskusjohdolle. Jatkossa jäsenten suora vaikutusmahdollisuus voitaisiin sivuuttaa. Vaalilain tarkoituksena ei ole ollut antaa määräysvaltaa eri vaalipiirien ehdokkaista puolueen piirijohdolle, saati keskusorganisaatiolle.

Puhemies! Esityksessä tai valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa ei ole tuotu esiin mitään ongelmia liittyen nykysääntelyyn. Jatkossa oikeusministeriön tehtäväksi jäisi tarkastaa, että puolueiden säännöt toteuttavat kansanvaltaisuutta riittävällä tavalla, kun ja jos jäsenäänestys ei enää olisi jatkossa pakollinen. Hallituksen esityksen perustelut tai valiokunnan kuulemisissa saatu selvitys eivät kuitenkaan juurikaan anna osviittaa siitä, millaisia kirjauksia puolueiden sääntöihin konkreettisesti edellytettäisiin tai millä tavoin oi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

keusministeriö käytännössä arvioisi ehdokasasettelua koskevien sääntömääräysten riittävyyttä tämän kansanvaltaisuuden turvaamisen näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Vaalilain 112 §:n muutosesitys on heikosti perusteltu ja täysin tarpeeton. Perustelut eivät selvästikään pohjaa kansanvaltaisuusperiaatteen toteuttamiseen vaan muihin seikkoihin puolueiden päätöksenteon nopeuttamisessa ja tehostamisessa. Tällaiset perustelut eivät kansanvallan kannalta ole hyväksyttäviä. Esitänkin, että jäsenäänestysten pakollisuutta ei poisteta ja vaalilain 112 § pidetään nykyisellään. Parlamentaarisen demokratian toimivuuden kannalta tämä asia on vieläkin perustavampi kysymys kuin tuo edellä käyty vaalirahoituksen avoimuus, joka sekin on tärkeää.

Arvoisa puhemies! Edellä sanottuun perustuen teen kirjallisesti toimitetut pykälämuutos ehdotukset ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen lakiehdotukseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

16.10 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta sai käsiteltäväksi esityksen vaalirahalain muutoksista. Esityksen piti lisätä avoimuutta ja parantaa valvontaa. Valiokunnan kansanedustajat päättivät nyt kuitenkin avoimuuden lisäämisen sijaan vähentää avoimuutta. Muutosehdotus nostaisi ilmoitusrajoja, joiden alle jääviä lahjoituksia vaalikampanjoihin ei tarvitse ilmoittaa. Eduskuntavaaleissa raja nousisi 1 500 eurosta 2 000 euroon.

Ainoastaan vasemmistoliiton edustaja jätti valiokunnassa vastalauseen. Eduskunta äänestää asiasta keskiviikkona. Vihreät on asian uutisoinnin jälkeen kertonut kannanmuutoksesta ja on luvannut äänestää vasemmistoliiton kannan mukaisesti. Toivottavasti tähän joukkoon löytyy vielä muitakin.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta perustelee esitystä elinkustannusten nousulla ja elinkustannusindeksin muutoksilla. Perustelu on absurdi, eikä se kestä merivettä. Alkuperäisen esityksen valmistellut oikeusministeriö vastusti poikkeuksellisen vahvasti valiokunnan jäsenten muutosehdotusta muun muassa näin: ”Lain tarkoitus huomioiden rajojen nostamista ei voida pitää lain hengen eikä vaalirahoituslainsäädännön aikaisemman kehityksen mukaisena, vaan muutoksen myötä mentäisiin asiassa taaksepäin.” Korostan vielä: ”mentäisiin asiassa taaksepäin”.

Lisäksi oikeusministeriö vastusti asiaa näin: ”Muutos olisi myös täysin vastakkainen toimenpide siihen nähden, mitä valvova viranomainen on esittänyt lainsäädännön muutostarpeena.” Ministeriö myös huomautti, että joka tapauksessa tulisi varata aikaa lainvalmisteluun, vaikutusarviointiin ja kuulemiseen.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto kannattaa vaalirahoituksen avoimuuden lisäämistä, ei rikkaiden lahjoittajien piilottamista. Demokratian ja yhdenvertaisten osallistumisoikeuksien edistämiseksi vasemmistoliitto on esittänyt myös muun muassa euromääräisiä kampanjakattoja ja vaalirahoituksen ennakkoilmoituksen muuttamista pakolliseksi. Kuntavaaleissa maksimibudjetti voisi olla esimerkiksi 10 000 euroa ja eduskuntavaaleissa esimerkiksi 30 000 euroa. Valtavat kampanjabudjetit eivät ole demokratian etu, sillä ne lisäävät rahan valtaa päätöksenteossa. Siksi emme kannata myöskään ilmoitusrajan nostamista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

16.13 Juha Hänninen kok: Kunnioitettu rouva puhemies! Käsitlemme nyt hallituksen esitystä, joka koskee vaalirahoituksen, puoluelain, vaalilain ja kansalaisaloitelain muutoksia. Kyse on lainsäädännöstä, joka koskee demokraattisen yhteiskunnan aivan ydintä: luottamusta, avoimuutta ja vaikutusmahdollisuuksia. Tässä esityksessä selkeytetään vaali- ja puoluerahoituksen sääntelyä. Tavoitteena on lisätä avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.

Ensinnäkin esitämme muutoksia ehdokkaiden ja puolueiden ilmoitusvelvollisuuteen. Ilmoitusrajat otetaan tarkistettavaksi siten, että ne vastaavat nykypäivän rahan arvoa. Tämä pitää ilmoitusvelvollisuuden ajan tasalla ja ehkäisee hallinnollista taakkaa pienemmistä tuista. Myös perustuslakivaliokunta katsoo, että ilmoitusrajojen päivitys on perusteltua. Se ylläpitää avoimuuden tasoa, joka vastaa lain alkuperäistä tavoitetta myös nykyisillä kustannustasoilla.

Toisekseen puoluelakiin tehtävillä muutoksilla vahvistetaan ilmoitus- ja läpinäkyvyysvelvoitteita. Puolueiden on jatkossa ilmoitettava paitsi saamistaan tuista myös otetuista lainoista ja niiden takaisinmaksusuunnitelmista. Tämä on tärkeä parannus. Se ehkäisee epäselviä sidonnaisuuksia ja vahvistaa kansalaisten luottamusta poliittiseen järjestelmään.

Kolmantena myös kansalaisaloittelakia päivitetään, jotta nuoremme ääni kuuluu vahvemmin. Teimme muutoksen, jonka myötä eurooppalaista kansalaisaloitetta voisi jatkossa kannattaa jo 16-vuotiaana. Tämä vahvistaa nuoremme osallistumismahdollisuuksia yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Arvoisa puhemies! Edellä mainittujen muutosten lisäksi yksi keskustelua herättäneistä ehdotuksista liittyy vaalilain pykälään, joka koskee puolueiden pakollista jäsenäänestystä eduskuntavaaleissa. Tämä vaatimus poistettaisiin, jotta puolueille annetaan enemmän liikkumatilaa päättää ehdokasasettelun menettelyistä, kansanvalta huomioon ottaen. Perustuslakivaliokunta korostaa, että vaikka pakollisesta jäsenäänestyksestä luovutaan, puolueiden säännöissä tulee turvata jäsenistön vaikutusmahdollisuudet ja oikeusministeriön tehtäväksi asetetaan tarkastaa tämä puolueiden sääntöjen hyväksymisen yhteydessä. Muutos tunnustaa sen, että puolueilla voi olla erilaisia tapoja toteuttaa kansanvaltaa. Sääntöihin kirjatun demokratia on yhtä arvokasta kuin äänestyslipuilla mitattu.

Arvoisa puhemies! Avoimuus on demokratian kestävin liima. Jos kansalainen ei tiedä, kuka ehdokasta rahoittaa ja kuka puolueeseen voi vaikuttaa ja kuinka, ei luottamustakaan synny. Siksi nämä lakimuutokset ovat perusteltuja ja ajankohtaisia. Ne selkeyttävät järjestelmää ja päivittävät sääntelyä ilman, että siitä tulisi raskaampaa. Demokratia ei tarvitse vain vaaleja, se tarvitsee avoimuutta, ja sitä tässä esityksessä vahvistetaan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa. — Edustaja Lyly.

16.17 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on ollut käytäntö, että vaaleja ja vaaliasioita koskeva lainsäädäntö valmistellaan parlamentaarisesti eikä tällaisia asioita yleensä viedä eduskunnassa läpi vain hallituspuolueiden tai muilla enemmistöillä. Yleensä nämä tehdään yhteistyössä, ja myöskin tämän hallituksen esityksen valmistelu on tehty hyvässä yhteistyössä. Silloin kun hallitus on tämän esitysluonnoksensa valmistellut, niin SDP on niihin tavoitteisiin yhtynyt, joissa vaali- ja puoluerahoituksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä lisätään, ja on kannattanut näitä esitettyjä muutoksia vaalilainsäädäntöön. Lausunnossa tuettiin myös jäsenäänestysvelvollisuudesta luopumista puolueiden omaa harkinta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

valtaa lisäävänä toimenpiteenä ja muutoksena. Nämä olivat keskeisiä viestejä tässä valmisteluvaiheessa.

Nyt tässä käsittelyssä on mietintö, joka on tullut perustuslakivaliokunnasta, ja siinä keskeinen ero meidän näkemykseen on se, että vaikka nämä euromäärät ovat vuodesta 2009 olleet entiset, niin on kuitenkin samassa yhteydessä tapahtunut se, mitä on toivottu, että koko ajan vaalirahoitus tulee avoimemmaksi ja julkisuuden suuntaan, ja niitten osalta se on mennyt tämän inflaation kehityksen mukaisesti, niin kuin tässä edellisissä puheenvuoroissa on tullut esille. Vaikka reaaliarvo on laskenut, niin on tarkoituksenmukaista, että pidettäisiin nämä rajat nykyisellään. Mielestäni avoimuus on tältäkin osin kannatettavaa. Nämä rajat voisivat olla jopa pienempiä, mutta ehkä on järkevää pitää ne nykyisen tasoisina.

Siksi SDP ei kannata näitä euromäärän muutoksia, ja siksi ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan hallituksen esitys ilmoitusvelvollisuuden alarajoista, eli 800 euroa kuntavaaleissa ja 1 500 euroa muissa vaaleissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

16.20 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Näemme maailmalta esimerkkejä, kuinka vaalirahoituksen kasvu ja sen merkitys vaalitulokseen vaikuttavat. USA:ssa edustajakollegat kertovat varainhankinnan vievän jo merkittävän osan vaalikauden ajasta. On päivänselvää, että rahoituksen avoimuus ja läpinäkyvyys ovat tärkeitä toimivalle demokratialle.

Vihreät on esittänyt ilmoitusrajan laskemista vaalirahoitukseen, kun tätä asiaa on käsitelty siellä puoluesihteerien työryhmässä. No, sitten tämä esitys on silloin hävitty, ja olemme olleet tässä puoluesihteerien työryhmän kompromissiesityksen takana. Kuten tässä edustaja Lyly kuvasi, niin tämä on ollut se tapa ja menettely, jolla näissä kysymyksissä on aiemmin edetty.

Hallituksen alkuperäisellä esityksellä siis selkeytettäisiin ja täsmennettäisiin nykyistä vaali- ja puoluerahoitusta koskevaa sääntelyä. Esitystä on tosiaan valmisteltu työryhmässä jo viime kaudella, ja esitys oli ennen perustuslakivaliokunnan käsittelyä parlamentaarisen vaalityöryhmän raportin mukainen. Esitys ei korjaa kaikkia ongelmia mutta edistää osaltaan vaali- ja puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä. On hyvä, että hallitus korjaa lainana annettavan vaalituen porsaanreiän. Tällä hetkellä vaalikampanjaan lainaa antanutta tahoa ei ole lain mukaan velvollisuutta julkistaa, vaikka laina olisi huomattava. Lainaa voidaan lopulta antaa anteeksi jopa kokonaan ilman ilmoitusvelvollisuutta, jos se tehdään vasta vaalikauden päättymisen jälkeen.

Vihreät ovat jo pitkään kannattaneet vaalirahoituksen läpinäkyvyyden lisäämistä ja ovat esittäneet hallituksen esityksessä esitetyn lisäksi myös muita toimia vaalirahoituksen avoimuuden lisäämiseksi. Tällaisia toimia olisivat muun muassa kohtuullisen kattosumman säätäminen vaalirahoitukselle ja vaalirahoituksen ennakoilmoituksen muuttaminen pakolliseksi. Tästä edustaja Harjanteen lakiesitys oli juuri viime viikolla käsittelyssä.

Perustuslakivaliokunta esittää kuitenkin mietinnössään hallituksen esitykseen muutoksia, joilla vaalirahoituksen ja puolueen rahoituksen ilmoitusrajoihin tehtäisiin niin sanotut indeksikorotukset. Nämä lakiehdotuksiin tehdyt muutokset vievät esitystä väärään suuntaan. Käytännössä kyse on ilmoitusrajojen nostamisesta. Esimerkiksi eduskuntavaaliehdokkaan osalta yksittäisen tuen ilmoitusraja nousisi 1 500 eurosta 2 000:een. Esitetyt muutokset eivät ole yhdessä sovittuja eivätkä läpinäkyvyyden lisäämistavoitteen ja tämän neuvottelun hengen mukaisia. Siksi emme kannata mietinnön mukaisia korotusehdotuksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

Mietintöön jätetyssä vastalauseessa näitä indeksikorotuksia ei esitetä. Sen sijaan vastalauseessa esitetään sen esityksessä ehdotetun muutoksen hylkäämistä, jolla joustavoitettaisiin puolueiden pakollista jäsenäänestystä eduskuntavaaleissa. Esityksessä ehdotetulla jäsenäänestyksen joustavoittamisella voitaisiin mahdollistaa nykyistä monipuolisemmin erilaiset demokraattiset päätöksentekotavat puolueen sääntöjen mukaisesti. Tästä syystä emme kannata myöskään vastalauseen mukaista lakiehdotusta.

Edellä mainituista syistä esitän — ja ehkä tässä voi nyt sitten, vaikka ei olla SDP:n kanssa neuvoteltu, myös kannattaa tätä Lylyn esitystä — että käsittelyn pohjaksi otetaan hallituksen esityksen mukaiset lakiehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

16.25 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! On vaikea ymmärtää, että perustuslakivaliokunta on päätnyt nostamaan vaalirahoituksen ilmoitusrajoja. Vaalirahoituksen avoimuutta pitää lisätä, ei vähentää. Vihreä eduskuntaryhmä tosiaan vastustaa tätä perustuslakivaliokunnan esitystä vaalirahoituslain ilmoitusrajojen nostamisesta. Vaalirahoituksen läpinäkyvyys on keskeinen osa demokratiaa ja vahvistaa kansalaisten luottamusta poliittiseen järjestelmään. Läpinäkyvyydellä torjutaan korruptiota, ja ihmisillä on oikeus tietää, keneltä vaaleilla valitut päättäjät merkittäviä tukisummia saavat. Jos rahoitustietojen ilmoittamisrajaa nostetaan perustuslakivaliokunnan esityksen mukaisesti, se tarkoittaa, että eduskuntavaaleissa ilmoitusraja nousisi 1 500 eurosta 2 000 euroon. Näin yhä suurempi osa vaalikampanjoiden tukijoista jäisi piiloon julkiselta tarkastelulta. Tämä ei ole oikea suunta. Siksi esitämme, että eduskunta ei perustuslakivaliokunnan esittämiä korotuksia tee.

Tämän lisäksi vaalirahoituksen avoimuuden lisäämiseksi tarvitaan muitakin toimia. Kohtuullinen kattosumma kampanjabudjeteille ja pakollinen ennakkoilmoitus vaalirahoituksesta olisivat selkeitä ja konkreettisia keinoja lisätä avoimuutta ja yhdenvertaisuutta ehdokkaiden välillä. Näitä vihreät ovat jo pitkään ajaneet.

Arvoisa puhemies! Vaalit eivät saa olla kilpailu, joka ratkeaa rahalla. Meidän on pidettävä kiinni avoimesta ja reilusta poliittisesta järjestelmästä. Toivon, että eduskunnan enemmistö on vaalirahoituksen avoimuuden puolella ja kumoaa perustuslakivaliokunnan esityksen ilmoitusrajojen nostosta.

Kannatan tätä edustaja Hopsun tekemää esitystä, joka tosiaan myös demareilta tuli, ja toivon todella, että vaalirahoituksen avoimuuden ja läpinäkyvyyden kehittäminen ei jää tähän vaan sitä työtä sitten jatketaan muun muassa tähän suuntaan, mitä vihreät ovat muiltakin osin esittäneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

16.27 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Rohkenen vähän ihmetellä perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan julkisuudessa esittämiä perusteluita sille, että vaalirahoituksen ilmoitusrajaa pitäisi nostaa. [Heikki Vestman: Se on valiokunnan esitys!] Hänhän vetosi asiantuntija Tarastin lausuntoon Helsingin Sanomien mukaan. Lausunnon kyseinen kohta kuuluu kuitenkin: ”Käsitykseni mukaan jossain vaiheessa näiden lakien rahasummia on inflaation vuoksi tarkasteltava. Siitä ei kuitenkaan nyt ole kysymys.” Siitä ei nyt kuitenkaan ollut kysymys, paitsi että oli. Tällainen tarkoitushakuinen sitaatti on edustajan asema huomioiden melko lailla moitittava.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

No sitten kävi ilmi, että tuo tavoite vaalirahoituksen julkisuuden heikentämisestä sisältyy jo kokoomuksen omaan vaaliohjelmaan viime vuodelta. Ei siis kovin tyylikästä sekään, että aito perustelu unohtui kertoa.

No nyt juuri äsken valiokunnan puheenjohtaja moitti Valtiontalouden tarkastusvirastoa virheellisestä lausunnosta. No nyt kun hänen siteeraustapansa on tullut tunnetuksi, niin katsotaanpa, mitä VTV:n valvontapäällikkö Jonna Carlson Helsingin Sanomissa sanoi. Hän sanoi, että salatun rahan määrä tulee lisääntymään. No tähän pitää paikkansa. Se, että VTV:llä on edelleen oikeus saada yksityiskohtaisia tietoja kaikista, myös nimettömistä, lahjoituksista, ei tarkoita, että ne tulisivat julkisuuteen, koska ne jäävät alle julkistettavan rajan. Kun ilmoitusrajaa nostetaan, pimentoon jäävä määrä kasvaa, siis salatun rahan määrä tulee lisääntymään — kas kummaa, täsmälleen niin kuin Jonna Carlson Helsingin Sanomissa sanoi. Valiokunnan puheenjohtaja heitti aivan aiheetta epäilyksen varjon valvovan viranomaisen päälle.

Arvoisa puhemies! Sinänsä kokoomuksen kanta on ymmärrettävä. Kokoomus saa erittäin paljon tukea varakkailta suomalaisilta. Kokoomus tekee varakkaita suomalaisia suosivaa politiikkaa. Se toivoo jatkossakin vaalirahoitusta varakkailta suomalaisilta, mutta tässä on kuitenkin pulma. Kuten äskeisestä lisätalousarviokeskustelusta kävi ilmi, kokoomuksen johdolla otetaan ennätysmäärä velkaa, yli 13 miljardia euroa vuodessa. Työllisyys on romahtanut, talous sakkaa. Kokoomuksen talouspolitiikka on niin surkeaa, että sitä voi tukea ainoastaan anonyymisti. Siksi rajaa pitää nostaa, koska harvempi kehtaa tukea kokoomusta omalla nimellään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula.

16.30 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Tämä ei ole mitenkään vaikea lakiesitys. Vasemmistolaisesta näkökulmasta kannatetaan sitä, että jos valtaa keskitetään tai hajauteetaan, silloin ollaan hajauttamisen puolella, ja jos valtaa piilotetaan tai avataan, silloin ollaan läpinäkyvyyden puolella.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Yrttiahon muutosesityksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

16.30 **Johannes Koskinen sd:** Arvoisa puhemies! Ihan aluksi kannatan edustaja Lylyn ehdotusta, että otetaan pohjaksi hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset.

Tässä on ristikkäiset kannat tarkastusvaliokunnalta ja perustuslakivaliokunnalta — itse en muiden tehtävien takia tähän ratkaisevaan vaiheeseen perustuslakivaliokunnassa päässyt mukaan — mutta kyllähän nämä tarkastusvaliokunnan argumentit tässä tietysti painavat, että tämä ei ole tyypillinen inflaatiotarkistustilanne, vaan siinä pitää katsoa sitä yleistä pyrkimystä, että vaalirahoituksen avoimuutta pikemminkin lisätään kuin vähennetään, ja sen takia tämä hallituksen esitys on tältä osin perusteltu.

Nythän perustuslakivaliokunta tässä on normaalin mietintövaliokunnan tyyppisesti, ei suinkaan ikään kuin perustuslain tulkitsijana tätä linjaa ottanut, vaan ikään kuin poliittisena tarkoituksenmukaisuuskysymyksenä tätä esittänyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

16.31 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunta päätti vaalirahoituksen avoimuuden lisäämisen sijasta vähentää sitä. Perustuslakivaliokunta sai käsiteltäväkseen esityksen vaalirahalin muutoksista, joiden piti lisätä avoimuutta ja parantaa valvontaa. Valiokunta kuitenkin esitti omaperäisen muutosehdotuksen ilmoitusrajojen hölmentämisestä. Valiokunnan puheenjohtaja Vestman on perustellut muutosta rahan arvon muutoksella. [Heikki Vestman: Valiokunta on esittänyt!] Todella erikoista. Miksi perustuslakivaliokunta haluaa edistää salattua vaalirahaa? Muutos heikentäisi poliittisen rahoituksen läpinäkyvyyttä ja on herättänyt kritiikkiä sekä oikeusministeriössä että Valtiontalouden tarkastusvirastossa. Jatkossa jopa lähes 2 000 euron arvoisen lahjoituksen eduskuntavaaliehdokkaalle voisi tehdä nimettömänä.

Vasemmistoliitto jätti valiokunnassa ainoana puolueena vastalauseen tästä surullisesta ja vaalirahoitusta pimentävästä muutoksesta — kiitos edustaja Yrttiäholle tästä. Kaikkien muiden puolueiden edustajat kannattivat perustuslakivaliokunnassa muutosehdotusta. Hienoa, jos nyt myös vihreät ja SDP ovat tulleet vasemmistoliiton linjoille eivätkä kannata vaalirahoituksen pimentämistä. Toivottavasti tälle kannalle tulevat vielä muutkin puolueet.

Arvoisa puhemies! Yksikään asiantuntija ei ole esittänyt vaalirahoituksen pimentämisen lisäämistä. Alkuperäisen esityksen valmistellut oikeusministeriö vastusti poikkeuksellisen vahvasti valiokunnan jäsenten itse keksimää muutosehdotusta. Koko muutosehdotus onkin mitä ilmeisimmin kokoomuksen ideologinen tavoite — näin ainakin Helsingin Sanomat eilen 2.6. pohdiskeli. Kokoomuksen touhu tämän vaalirahoituksen parissa herättääkin kysymyksen, mikä on heidän todellinen tavoitteensa, miksi vaalirahoitusta pitää pimentää. Myös korruption vastaisen Transparency Internationalin Suomen-osasto vastustaa eduskunnan aikeita, siis perustuslakivaliokunnan aikeita, nostaa vaalirahoituksen ilmoitusrajaa. He toteavat, että tämä on groteskia. Groteskia on siis se, että perustuslakivaliokunta esittää rajojen nostamista osana lakiuudistusta, jonka tarkoitus on lisätä vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä. On tämä kyllä kieltämättä groteskia. On päivänselvää, että ilmoitusrajojen nostamisesta hyötyvät eniten ne puolueet, joiden vaalirahoitus on jo valmiiksi suurempaa. Ylivoimaisesti suurimmat vaalirahoitukset vaaleista toisiin onkin kerännyt juuri kokoomus. Rahan vallan voimistuminen politiikassa on huolestuttavaa kansanvallan ja tasa-arvon kannalta.

Vasemmistoliitto kannattaa vaalirahoituksen avoimuuden lisäämistä, ei rikkaiden lahjoittajien kätkemistä. Vasemmistoliitto on esittänyt myös euromääräisiä kampanjakattoja ja vaalirahoituksen ennakkoilmoituksen muuttamista pakolliseksi. Tällaiset parannukset edistäisivät demokratiaa ja yhdenvertaisten osallistumisoikeuksien toteutumista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

16.35 Heikki Vestman kok: No niin, arvoisa puhemies, kerrataan vielä kerran: Eli nämä perustuslakivaliokunnan laajalla parlamentaarisella enemmistöllä ehdottamat muutokset, jotka koskevat erikseen ilmoitettavan tuen ilmoitusrajoja ja niiden indeksitarkistuksia, koskevat tosiaan vain sitä rajaa, jonka ylittyessä lahjoittajan nimi on julkaistava vaalirahoitusilmoituksessa. Ne eivät siis koske VTV:n valvonnan alaisen rahoituksen määrää. Kuten totesin, julkisesta keskustelusta on voinut saada tällaisen kuvan. En ole väittänyt mitään kenenkään sanomaksi. Olen sanonut, että tällainen harhaanjohtava kuva, että lainmuutokset koskisivat VTV:n valvonnan alaista rahoituksen määrää, on voinut kansalaiselle muodostua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

Näistä perustuslakivaliokunnan laajan parlamentaarisen enemmistön ehdottamista indeksitarkistettavista ilmoitusrajoista on vaalirahoituslain perustelulausumissa todettu seuraavaa: ”Ilmoitusrajojen toimivuutta tulisi seurata tutkimuksen keinoin, myös rahanarvon muutosten vuoksi.”

Ilmoitusrajojen tarkistaminen rahanarvon muutosten vuoksi tulee vaalirahoituslain esitöistä, kuten äsken luin suoran sitaatin. Sen lisäksi, kuten kirjallisesta lausunnosta käy ilmi, asia on noussut esille perustuslakivaliokunnan asiantuntijakuulemisissa, ja tältä osin asiantuntijan lausunto ei ole nähdäkseni miltään osin riidanalainen. [Pia Lohikoski: Eikö hävetä yhtään?]

Hämmästelen sitä seikkaa valiokunnan päätöksenteossa, että mietinnön hyväksymisen takana ja näiden ehdotusten hyväksymisen takana on todella ollut laaja parlamentaarinen enemmistö, mukaan lukien SDP:n edustaja perustuslakivaliokunnassa ja vihreiden edustaja perustuslakivaliokunnassa. Siihen nähden hämmästelen sitä, onko käynyt niin, että sitten valiokuntaryhmät eivät ole kommunikoineet omien eduskuntaryhmiensä kanssa asiasta, joka on siis poliittisen harkinnan piirissä oleva asia, kuten edustaja Koskinen totesi. Mielestäni tämä herättää ehkä kysymyksiä sitten valiokuntaryhmien ja eduskuntaryhmien välisestä kommunikaatiosta.

Valiokunnan päätöksenteon näkökulmasta, kun tehdään poliittista harkintaa, totta kai asiasta neuvotellaan valiokunnassa eri valiokuntaryhmien kanssa. Oma käsitykseni tähän istuntoon asti on ollut se, että näiden muutosten takana olisi laaja parlamentaarinen enemmistö. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

16.38 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Minä siis siteerasin valiokunnan puheenjohtajan esittämiä perusteluita Helsingin Sanomista. Hän vetosi, juuri niin kuin äskenkin teki, asiantuntijakuulemiseen, joka sanatarkasti meni näin: ”Käsitykseni mukaan jossain vaiheessa näiden lakien rahasummia on inflaation vuoksi tarkasteltava. Siitä ei kuitenkaan nyt ole kysymys.” Siis hän sanoi, että tästä ei ole tällä hetkellä kysymys, ja siihen vetoaminen, että siitä yhtäkkiä tällä hetkellä onkin kysymys ja muutetaan tämä hallituksen esitys sen mukaisesti, on kyllä vähintäänkin — jos kauniisti sanoo — valikoiva perustelu, joka ei tee oikeutta asiantuntijan ajatukselle.

Voimme kyllä eduskunnan pöytäkirjoista tarkistaa sen, millä tasolla moititte Valtiontalouden tarkastusvirastoa siitä, että on voinut syntyä harhaanjohtava kuva, kuten tuossa äsken totesitte. Tällainen epätasällinen epäilyksen varjon heittäminen valvovalle viranomaiselle tuosta asemasta, jossa nyt edustaja Vestman toimii, ei ole mielestäni hyväksyttävää. Katsotaan pöytäkirjasta teidän avauspuheenvuoronne viimeinen virke, joka selkeästi vihjaa siihen, että Valtiontalouden tarkastusvirasto on tahallaan pyrkinyt antamaan väärän kuvan siitä, mitä tämä ilmoitusvelvollisuuden alarajan nostaminen tarkoittaa, kun tosiasiassa he ovat korostaneet sitä, että yhä suurempi osa rahamäärästä, joka tulee vaalikampanjoihin, tulee jäämään suurelta yleisöltä piiloon. Tämähän on nyt aivan itsessään selvä tosiseikka, josta ei luulisi mitään riitaa syntyvän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

16.40 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! En sinänsä ole lainkaan hämmästynyt enkä yllättynyt siitä, että kokoomus on tämän esityksen takana vahvasti. Tuette sitä, perustelette sitä, totta kai. Johdatte, edustaja Vestman, tätä valiokuntaa. Mutta en malta olla kysymättä, mitä hallituskumppaninne perussuomalaiset tästä ajattelevat. Takarivissä on kaksi henkilöä, jotka kovasti julkisuudessa ovat aina fanittaneet entistä parlamentaarikkoa tästä talosta, joka on nykyään europarlamentissa ja joka on vahvasti aina kommentoinut kannattavansa erilaisia kampanjakattoja — tiedätte varmasti, kenestä puhun. Olisi kiinnostavaa kuulla, onko tämä vaalirahoitusta pimittävä linjaus teidän mielestänne oikein. [Eduskunnasta: On se! — Ei kehtaa sanoa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

16.41 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Itse asiassa sama kysymys oli mielessäni, [Juho Eerola: Eikös valiokunnassa vihreätkin ollut!] että kiinnostaisi vahvasti kuulla, onko hallitus sopinut taustalla jotain muuta kuin mitä tämä hallituksen esitys, joka eduskuntaan on tuotu, on sisältänyt. Eli mikä on perussuomalaisten näkemys siitä, että nyt valiokunta on päätyntä kokoomuksen vaalitavoitteiden mukaista kantaa edistämään, kun siellä pohjaesityksenä on ollut nimenomaan hallituksen esitys ja parlamentaarisesti neuvoteltu sopu tästä vaalirahoitusratkaisusta? Kyllä olen pahoillani, että tällaisessa tilanteessa ollaan, että tämä neuvotteluperinne on tässä jollain tapaa murtumassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

16.42 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kysyn vielä kerran: onko niin, että tämän perustuslakivaliokunnan mietinnön ja siinä esitetty muutokset ovat hyväksyneet SDP:n edustaja perustuslakivaliokunnassa ja vihreiden edustaja perustuslakivaliokunnassa? Vastaan tähän: on niin. [Juho Eerola: Aika hiljaiseksi veti!] Eli oli niin, että SDP:n edustaja perustuslakivaliokunnassa ja vihreiden edustaja perustuslakivaliokunnassa hyväksyivät perustuslakivaliokunnan mietinnössä esitetty muutokset. [Veronika Honkasalo: Kyllä, sitä tässä on ihmetelty!]

Miten valiokunnan tässä tapauksessa vielä parlamentaariseksi tarkoitettu päätöksenteko on mahdollista, jos valiokuntaryhmien edustajien kannat eivät sitten edustakaan heidän eduskuntaryhmiensä kantoja täällä istunnossa? Kysyn tätä ihan valiokunnan puheenjohtajana, kun pyrin järjestämään valiokunnan päätöksenteon ja prosessit niin, että ne tuottavat mahdollisimman laajan, hyväksyttävän lopputuloksen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

16.43 Pia Lohikoski vas: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä alkuperäinen esityshän on hallituksen esitys, jonka nyt perustuslakivaliokunta on mennyt muuttamaan kokoomuksen tavoitteiden mukaiseksi. Eikö teitä, perussuomalaiset, yhtään hävetä? Teidän oma ministerinne on tämän lakiesityksen, hallituksen esityksen, tänne tuonut, ja oikeusministeriö on tätä esitystä kommentoinut nimenomaisesti niin, että oikeusministeriö ei kannata tätä perustuslakivaliokunnan muutosta. Ettekö te uskalla kommentoida?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskiewicz.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

16.44 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Tulin saliin kesken, mutta se, mitä nyt olen kuullut parin viimeisen puheenvuoron aikana, herättää kyllä vähän kysymyksiä. — Ensinnäkin tulen tilanteeseen, jossa oppositio puolueet arvostelevat sitä, että eduskunnassa on menty muuttamaan hallituksen esitystä. [Veronika Honkasalo: Huonommaksi!] Yleensä on niin, että oppositio puolueet kaikin voimin pyrkivät eduskunnassa muuttamaan hallituksen esityksiä ja arvostelevat hallituspuolueita yleensä siitä, että nämä pitäytyvät hallituksen esityksissä ja puolustavat niitä.

Toinen asia, joka minulle saliin tultuani kävi selväksi, on se, että kun asian valmisteluvaiheessa valiokunnassa, tässä tapauksessa perustuslakivaliokunnassa, tätä hallituksen esityksen muuttamista perustuslakivaliokunnan päättämällä tavalla on vastustanut ainoastaan vasemmistoliiton edustaja, edustaja Yrttiaho, niin nyt ymmärsin, että täällä salissa näiden valiokunnan lähes yksimielisesti tekemien muutosten vastustajiksi ovat ilmoittautuneet myös ilmeisesti järjestyksessä ensin vihreiden eduskuntaryhmä ja sen jälkeen sosiaalidemokraattien eduskuntaryhmä. [Anna Kontula: Taisi olla toisin päin!] No, totta kai eduskuntaryhmillä on oikeus ja mahdollisuus olla eri kannalla kuin edustajansa eri valiokunnissa tai muuttaa kantaansa valiokuntakäsittelyn jälkeen, mutta nämä ovat kyllä niin hämmästyttäviä asioita — varsinkin tämä jälkimmäinen, että valiokunnassa ollaan jotain mieltä ja kun asia tulee tänne saliin, toki kriittisen julkisen keskustelun saattelemana, niin sitten ollaankin toista mieltä — että niihin on varmasti saatu nyt täällä salissa jokin erittäin hyvä selitys, ja ellei ole tähän mennessä saatu, niin varmasti nyt sitten saadaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.47 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Miksi on kannatettu tätä hallituksen esitystä? Se hallituksen esitys pohjautuu siihen parlamentaariseen työhön, jolta pohjalta tämä hallituksen esitys on syntynyt, ja se on aika pitkälti pohjautunut myös siihen rauenneeseen lakiesitykseen, jonka Sanna Marinin hallitus aikanaan tänne toi. Eli sitä taustaa vasten tätä esitystä on tänne tuotu, että pidettäisiin nämä nykyiset ilmoitusrajat, 800 euroa kuntavaaleissa ja 1 500 euroa muissa vaaleissa, ja se on ollut sen parlamentaarisen työn tulos.

Täällä käsittelyssä on nyt sitten nostettu muita summia esiin, ja niin kuin täällä on tullut esiin, perustuslakivaliokunta on tehnyt mietinnön, jossa on ollut nuo enemmistöt, mutta täällä on tullut nyt konkreettinen esitys, että pidetään nämä nykyiset rajat. Se perustuu siihen, että se parlamentaarisesti on valmisteltu näillä rajoilla ja näillä esityksillä, mitä täällä lain osalta on ollut. Eli palataan tavallaan siihen hallituksen esitykseen, joka on tänne taloon tuotu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

16.48 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! En malta olla kommentoimatta tätä kokoomukselta tullutta kritiikkiä. Totta kai on niin, että vasemmistoliitto oli valiokunnassa ainoa puolue, joka jätti tähän vastalauseen, ja suoraselkäisesti sen takana voimme seistä, mutta minusta on erittäin ilahduttavaa, että vihreät ja SDP ovat tulleet nyt tälle samalle linjalle täällä salissa. Ei se nyt, edustaja Zyskowicz, ole niin hämmästyttävää, että täällä salissa käydään sitten keskustelua tästä näkökulmasta. Näin joskus on, ja minusta on hyvä, että sitä nyt käydään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

Noin yleisesti toteaisin, että siinä vaiheessa, kun valiokunnan puheenjohtaja ja kokoomusedustajat pitävät täällä puheenvuoroja prosessiin liittyen eli kritisoivat prosessia, meillä jää käsittelemättä tämä substanssi, mistä tässä puhutaan. Tässä puhutaan siitä, että eduskuntavaaleissa raja nousee 1 500 eurosta 2 000 euroon ja kuntavaaleissa se ilmoitusvelvollisuuden raja ei enää säilyisi siellä 800 eurossa. Se, miksi me haluamme tätä vastustaa ja miksi emme pidä tätä hyvänä asiana, liittyy vaalirahoituksen läpinäkyvyyteen. Se liittyy tähän demokraattiseen prosessiin, mikä liittyy myös näihin vaalirahoihin ja vaalirahoitukseen, ja soisin, että täällä käytäisiin keskustelua siitä, mikä tähän ensisijaisesti liittyy. Kun mennään prosessin taakse piiloon, niin silloin mennään jotain asiaa piiloon, ja olisi suoraskäistä kertoa, minkä asian te haluatte nyt piilottaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

16.49 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Viittasin jo tuossa aiemmassa puheenvuorossa eduskunnan tarkastusvaliokunnan yksimieliseen lausuntoon, jossa oltiin hallituksen esityksen kannalla. Siellä muun muassa hallituspuolueiden edustajat Veijo Niemi, Janne Jukkola ja Sari Tanus olivat tätä mieltä. Sitten tietysti hallituspuolueiden perinteinen käytäntö — sehan tietysti vaihtelee jonkun verran vaalikausittain, mitä hallitusryhmät keskenään sopivat — on se, että jos tulee muutostarpeita eduskunnassa, niin sitten esittelevän ministerin kanssa sovitaan, ja tarvittaessa ryhmien välillä, mitä muutoksia tehdään. No, tätä en tiedä, kuinka laajat keskustelut tässä on käyty, mutta sitten taas täällä oppositioryhmien kannanotot perustuslakivaliokunnassa ovat varmaankin tässä kiireessä aikataulussa tapahtuneet yksittäisten edustajien toimesta, eikä esimerkiksi sosiaalidemokraattien osalta valiokuntaryhmän kannanottoa tähän ollut tehtynä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

16.50 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Kyllä nyt edustaja Lohikosken tapaan ihmettelen sitä, että perussuomalaisista yksikään edustaja ei ole pitänyt tässä kohtaa puheenvuoroa eikä ole perustellut sitä, miksi tätä nostoa puolustetaan. Olen täällä käynyt viime kaudella ja tämän kauden alussa useamman keskustelun näistä vaalirahoituksista ja kampanjakatoista, ja yksi ainoa asia, josta saatan olla Sebastian Tynkkysen kanssa samaa mieltä, on se, että raha ei saisi vaikuttaa liikaa läpimenomahdollisuuksiin. Me tiedetään, että demokratian kehitys on vahvasti polarisoitumassa ja nimenomaan ehdokkaiden resurssit eri tavoin vaikuttavat todella paljon siihen, mitkä ne mahdollisuudet ovat päästä vaaleista läpi. Tämä on iso demokraattinen kysymys.

Syvästi nyt ihmettelen sitä, miten voi olla, että tämmöisissä asioissa, kun tuetaan rikkaiden etua, perussuomalaiset istuvat siellä rivissä täysin mykkinä eivätkä puolusta tätä kantaa, joka täällä täysistuntosalissa on nyt käsiteltyssä. Kyllä pitäisi kansalaistenkin saada avoimuuden nimissä tietää, miksi tämä on nyt se kanta, jota täällä eduskunnassa tuetaan. Tietenkin mahdollisuudet edelleen ovat siihen, ettei tätä esitystä tueta vaan palataan alkuperäiseen hallituksen esitykseen, varsinkin kun tilanne on se, että edes oikeusministeriö tosiaan ei tätä muutosta millään lailla tue.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

16.52 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan haluan vielä alleviivata sitä, että kyseessä on perustuslakivaliokunnassa poliittisen harkinnan piirissä oleva asia eli mietintöasia. Tällaisissa asioissa on tämän talon vakiintunut käytäntö se, että valiokuntaryhmät välittävät valiokunnassa oman eduskuntaryhmänsä kantaa siihen käsittelyssä olevaan asiaan. Muussa tapauksessahan siis tämän talon lainsäädäntötyö kävisi mahdottomaksi. Se kävisi mahdottomaksi sellaisessa tilanteessa, jossa tänne saliin tuotaisiin käsittelyyn mietintö, jossa olevat kannanotot eivät vastaisi eduskuntaryhmien näkemyksiä.

Nyt on käynyt siis ilmeisesti niin, että perustuslakivaliokunnassa olevien edustajien kannat sitten ilmeisesti joko ovat vaihtuneet tai eivät ole vastanneet omien eduskuntaryhmien kantoja. En voi allekirjoittaa edustaja Koskisen väitettä siitä, että tämän vaalirahoituslain muutosten käsittely perustuslakivaliokunnassa olisi ollut nopeaa. Se on tarkistettavissa valiokunnan pöytäkirjoista. Sekin on tarkistettavissa valiokunnan pöytäkirjoista, ketkä edustajat ovat olleet läsnä tämän asian valmistavassa keskustelussa. Ja me kaikki tunnemme sen verran tämän talon työtapoja, että se valiokunnan mietintöluonnos kirjoitetaan siinä valmistavassa keskustelussa esitettyjen kantojen mukaisesti. Eli kyllä perustuslakivaliokunnassa asiaa on käsitelty useammassa kokouksessa, on käyty kuulemiset, on käyty valmistava keskustelu ja sen perusteella on tuotu käsittelyyn mietintöluonnos, jonka laajalla parlamentaaraisella enemmistöllä perustuslakivaliokunnassa edustettuina olevat eduskuntaryhmät edustajiensa kautta ovat allekirjoittaneet. Siinä mielessä pidän tätä valiokuntien tavallisena lainsäädäntötyönä ja ihmettelen sitä kautta näitä kannanottoja täällä.

Totean vielä kerran sen, että SDP:n edustaja perustuslakivaliokunnassa ja vihreiden edustaja perustuslakivaliokunnassa ovat hyväksyneet tässä perustuslakivaliokunnan mietinnössä esitetyt muutokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

16.55 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Vasemmisto-opposition pyynnöstä pidän puheenvuoron tässä pykälässä. Kuuntelin edustaja Honkasalon puheenvuoroa, jossa hän uljaasti puolusti demokratiaa raharikkailta, ja mitä nyt tuossa nopeasti kävin näitä vaalirahoitusilmoituksia läpi, niin vaalirahoitusta teillä on ollut käytössänne omassa eduskuntavaalikampanjassanne 22 000 euroa, edustaja Koskelalla siinä vieressä on ollut 25 000 euroa, niin ikään vasemmistoliittolaisella kansanedustajalla Mai Kivelällä Helsingissä 44 000 euroa ja Lohikoskella, joka niin ikään penäsi meiltä puheenvuoroja, on ollut käytössään eduskuntavaalikampanjassaan 36 000 euroa. [Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä] Voin kertoa, että nämä summat ovat likipitään itse asiassa kaikki ihan teillä yksilöilläkin enemmän kuin täällä takarivissä minulla ja edustaja Bergbomilla. [Pia Lohikoski: Ei liity mitenkään tähän esitykseen!]

Eli jos te esiinnytte jollain tavalla raharikkaiden vastustajina tässä salissa, niin kyllä te olette nimenomaan rahalla tehneet kampanjanne, jolla te olette eduskuntaan nousseet. [Pia Lohikoski: Siitähän me puhutaan!] — Kyllä. — Sen takia toivoisin, että kun pidätte omia puheenvuorojanne, niin puhutte siitä itse asiasta, [Vasemmistoliiton ryhmästä: Mehän puhutaan asiasta, toisin kuin te!] kun puhutaan siitä hallituksen esityksestä, ettekä te vedä täällä jonkinlaisia yhteenvetoja siitä, että jos eduskuntavaaleissa käyttää rahaa, on jokin suurpääomien kätyri, koska jos olisi, niin kätyrit löytyisivät kyllä sieltä puolelta salia. [Pia Lohikoski: Miten noloa, että ette voi puolustaa tätä esitystä!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula.

16.56 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edellinen puheenvuoro ehkä hyvin selitti sitä, minkä takia perussuomalaisista ollaan oltu niin hiljaa. Siellä ei ehkä olla ihan perehdytty, mistä täällä salissa parhaillaan käydään keskustelua.

Mutta kun nyt kerran aiheesta ollaan poikettu, niin jatketaan sillä tiellä, muutama sana tästä prosessista:

Täällä salissa on esiintynyt hämmennystä siitä, voiko todella olla niin, että valiokunnassa toimitaan yhdellä tavalla ja salissa sitten toimitaan toisella tavalla. Nimenomaan näinhän voi olla. Koko meidän instituutio nojaa siihen ajatukseen, että meillä on 200 edustajaa, joilla potentiaalisesti ihan jokaisella voi olla keskenään erilainen kanta. On totta, että käytännön elämän helpottamiseksi, ehkäpä meidän laiskuuden vuoksi taikka sen takia, että puolueet yleensä muodostuvat samalla tavalla ajattelevista ihmisistä, on syntynyt käytäntöjä, että töitä koetetaan yhdistellä niin, että ryhmän kannat tulisivat mahdollisimman hyvin valiokuntien mietinnöissä edustettua, mutta kyllä itsellenikin on käynyt viimeksi tälläkin kaudella niin, että ryhmä on ollut eri mieltä jostakin asiasta, jota olen itse mietintövaliokunnan käsittelyssä edustanut.

Jos eivät valiokunnissa yksilön edustajien kannat voisi poiketa omasta eduskuntaryhmästä, mihin me tarvittaisiin 200:aa edustajaa? Paljon järkevämpään silloin olisi, että meillä olisi vain tietyn suuruinen mandaatti ja sitten sen verran edustajia, mitä puolueita kulloinkin on tullut valituksi äänimäärien perusteella. Mihin me tarvittaisiin erillistä äänestysprosessia täällä täysistuntosalissa? Silloinhan riittäisi, että valiokunnissa asiat mietitään ja täällä sitten vain ilmoitusluontoisesti käydään läpi, mitä on siellä valiokunnissa päätetty.

Eli kyllä tämä meidän institutionaalinen rakenne hyvin vahvasti olettaa, että edustajat kukin äänestävät oman harkintansa mukaan ja kantavat myös yksilöinä, joskin myös puolueensa edustajina, vastuuta siitä omasta toiminnastaan. En tiedä, mitä keskusteluja sosiaalidemokraateissa tai vihreissä on käyty tässä mietinnön valmistumisen ja tämän päivän välillä, mutta mitään erityisen hälyttävää tai poikkeuksellista tässä tilanteessa ei nyt ole. [Ben Zyskowiec: Totta kai voi poiketa! Pyysin vain perusteluja poikkeukselliselle menettelylle!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu. [Ben Zyskowiec: Nyt me kuulemme!]

16.59 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! No, juuri kuten edellä todettiin, meillä edustajilla on oma liikkumavaramme, ja tässä asiassa ei ole ryhmäkokouksessa linjattu tätä perustuslakivaliokunnassa käsiteltyä kantaa. Sen sijaan puolueen kannat ja linjat ovat kyllä hyvin nähtävissä siitä, mitä siellä puoluesihteerikokouksessa on esitetty. Puolue on myös käsittäkseni lausunut tähän, ja niissä lausunnoissa me olemme esittäneet tätä alempaa, tämän summan laskua, mutta täällä salissa nyt emme esitä sitä 1 000:ta euroa eduskuntavaalien osalta vaan tätä yhdessä sovittua 1 500:aa euroa, jotta tätä meidän parlamentaarista menettelyä, mikä vaalilaeissa ja vaalirahoitusta koskevista päätöksissä on vakiintunut käytäntö, ja tätä puoluesihteerien yhteistä työtä arvostetaan, ja me ollaan sitä mieltä, että sille ja tälle hallituksen esitykselle toivoisi yhä löytyvän tästä salista riittävän vahva tuki. Sen sijaan että perussuomalaiset lähtevät tällaiselle nälvimisen linjalle, voisi ihan tähän asiassältöön ottaa kantaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

17.00 **Pia Lohikoski vas:** Niin, täällä pyydettiin siis perussuomalaisten kannanottoa tähän käsittelyssä olevaan asiaan. Totta kai on helppoa lähteä keskustelemaan puhujista, jotka täällä ovat puhuneet, mutta te ette uskalla keskustella tästä itse asiasta. Miksi te haluatte ajaa linjaa, jossa pimitetään vaalirahoitusta? Miksi te haluatte tätä kokoomuksen linjaa ajaa? Tämä poikkeaa teidän aiemmasta poliittisesta linjastanne. Miksi te ette uskalla puolustaa nyt tätä linjaa? Miksi te ette puolusta hallituksen esitystä, joka tulee oikeusministeriöstä, joka on teidän oman ministerinne ministeriö? Oikeusministeriö on täysin selvin sanoin, samoin kuin Valtiontalouden tarkastusvirasto, kritisoinut tätä perustuslakivaliokunnan kantaa, jossa piilotellaan suurempia vaalilahjoituksia. Tämä on mielestäni todella erikoista, että te ette käy keskustelua tästä käsiteltävissä olevasta asiasta vaan te käytte nälvimään täällä henkilöitä. Minä luulin, että eduskunnassa puhutaan politiikkaa, mutta te haluatte puhua toisista kansanedustajista. Miten noloa, perussuomalaiset!

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

17.02 **Miko Bergbom ps:** Kiitos, puheenjohtaja! Ihan vain tarkennuksena pöytäkirjoihin, että kun täällä puhutaan henkilöihin menevästä nälvimisestä ja siitä, että täällä käyttäydytään nololla tavalla, niin muistutan edellisen puhujan aiemmasta puheenvuorosta, jossa hän alkoi täällä salissa kertaamaan, miten täällä puolella salia takarivissä edustajat fanittavat jotain yksittäistä henkilöä. Pohdiskelkaapa keskenämme vaikka sitä omaa käytöstänne [Sanna Antikainen: Juuri näin!] ja tulkaa sen jälkeen moralisoimaan uudestaan. [Sanna Antikainen: Peili on hyvä väline, kannattaa vilkaista!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

17.02 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten ongelma on se, että te ette osaa käydä normaalia poliittista, kriittistä keskustelua. [Sanna Antikainen: Kuka puhuu?] Uhritumisessa te olette oikein maailmanmestareita, mutta ette osaa antaa yhtäkään argumenttia tämän esityksen tueksi, [Sanna Antikainen: Kuka puhuu?] jota me täällä salissa tänään käsittelemme, myös siitä näkökulmasta, että tähän on teidän puolueen linjojen vastaista, tämä esitys, jota täällä nyt käsitellään, täysin sitä poliittista linjaa vastaan, mitä te olette pitkään ajaneet. Ja itse asiassa minä pidän sitä hyvänä linjana, että resurssit ja käytetyt rahat eivät saisi vaikuttaa niin paljon läpimenomahdollisuuksiin vaan että kaikista koulutustaustoista millä tahansa resursseilla olisi mahdollisuudet päästä esimerkiksi eduskuntaan.

Nyt täällä on aivan aiheellisesti kysytty, miten voi olla, että perussuomalainen puolue täällä salissa kannattaa tällaista esitystä, joka on heikennys alkuperäiseen esitykseen. Tämä ei liity millään tavalla niihin edustajiin tai henkilöihin, joita täällä istuu, vaan teidän poliittiseen linjaan. Siitä tässä on kyse.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

17.03 **Miko Bergbom ps:** Kiitos, kunnioitettu puhemies! Kyllä se nähdäkseni siltä osin liittyy, että edustajat ja ehdokkaat vaaleissa voivat aina itse kukin omalla vuorollaan näyt-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

tää myöskin esimerkkiä. Kun edustaja Vigelius tässä aiemmin ansiokkaasti kuvasi käytettyjä vaalirahoituksia — onko tarve luetella ne uudestaan? [Vasemmistoliiton ryhmästä: Voi luetella! — Pia Lohikoski: Luettele rauhassa, mutta se ei ole tämä käsiteltävä aihe!] — Vasemmistoliiton puheenjohtaja 24 932, edustaja Kivelä 43 949, edustaja Lohikoski 35 655 euroa, allekirjoittaneella noin kolmen ja puolen tonnin paikkeilla. Ajattelen vain sillä lailla, että kyllä itsekkin voi näyttää sitä esimerkkiä, että kuinka paljon se raha sitten niissä vaaleissa ratkaisee, ja ainakin jatkossa lupaan myös omaa toimintaani tarkastella siltä osin, että käytäntö sitten vähemmän rahaa seuraavissa vaaleissa, koska olen täysin samaa mieltä siitä, että raha ei saa olla se tekijä tai ainoa merkittävä tekijä, jolla nouseaan eduskuntaan, vaan myös muita keinoja pitää käyttää, koska se vahvistaa demokratiaa ja parantaa myöskin jokaisen suomalaisen mahdollisuuksia päästä tasavertaisesti eduskuntaan. Niin että raha ei voi olla siinä vaikuttava tekijä, ja tässä esimerkin näyttäminen on ehdottomasti tärkein asia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

17.05 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Nyt käsitellään siis todellakin täällä lakiesitystä, joka mahdollistaa sen, että voi yhä suurempia rahasummia luovuttaa vaalikampanjoihin ilman, että käy ilmi, kenestä on kyse, ja sitten te vetoatte siihen, että jokainen voi omalla henkilökohtaisella esimerkillään näyttää polkua.

Nythän tässä legitimoidaan sellaista järjestelmää, joka nimenomaan suosii sellaisia ehdokkaita, joilla on paljon resursseja käytettävissä. Eli ette te pääse nyt millään tavalla pakoon teidän omaa vastuutanne siitä, että te perussuomalaisena puolueena nyt hyväksytte tämän esityksen, joka taatusti tulee viemään yhä enemmän siihen suuntaan, että meidän demokraattinen päätöksentekojärjestelmä polarisoituu, kun se on tutkimuksissakin osoitettu, että näin se todella on.

Eli on aika uskomatonta, että ette edelleenkaan ole pystyneet pitämään yhtäkään puheenvuoroa, jossa puolustaisitte nyt tätä esitystä, joka tässä salissa on käsiteltävänä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

17.06 Pia Lohikoski vas: Niin, täytyy varmaan kerrata tosiaan arvoisille perussuomalaisten kansanedustajille, mistä kyse on nyt tässä paperissa, jota me tänään täällä käsittelemme. Kyse ei ole siitä, minkäkokoisia summia käytetään vaalikampanjointiin. Jos ette ole lukeneet, niin tässä ei ollut kyse myöskään kampanjakatosta, jota vasemmistoliitto kylläkin kannattaa, vaan tässä oli kyse vaalirahoituksen pimittämisestä.

Vaalirahoituksen yläraja on tällä hetkellä eduskuntavaaleissa 1 500, jonka voi ottaa vastaan nimettömänä, ja jatkossa se on 2 000 euroa. Jos ette ole lukeneet tätä esitystä, niin tämän teille nyt alleviivaan, että tästä on kyse. Tähän pyydettiin teidän kannanottoanne, mutta ette ole kenneet pitämään vielä yhtäkään puheenvuoroa tästä käsiteltävänä olevasta asiasta.

Erikoiselta tuntuu kuitenkin se, että tässä perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja — joka ehti jo lähteä — täällä puolusti tätä perustuslakivaliokunnan esitystä, joka ilmeisesti hallituspuolueille on sitten täysin ok. On hienoa, että täällä oppositiossa on nyt muitakin puolueita herännyt tähän kummallisuuteen, että miksi tämä esitys, jota vastustavat niin oi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2025 vp

keusministeriö kuin Valtiontalouden tarkastusvirasto kuin myös korruption vastaiset järjestöt, on teille täysin ok. Mutta näillä mennään.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.